

PEDAGOGIKA

ČASOPIS PRO PEDAGOGICKOU THEORII A PRAXI

ROČNÍK V-1955

ČÍSLO 1

FRANTIŠEK KAHUDA MINISTREM ŠKOLSTVÍ

V polovině prosince se ujal řízení školské správy doc. Dr. František Kahuda, jehož jmenoval prezident republiky ministrem školství v nově sestavené vládě republiky. Jak plyne z celého života Františka Kahudy, lze právem ocenit správné rozhodnutí Národní fronty, vedené Komunistickou stranou Československa, že se do čela našeho školství dostává člověk, který po všechen svůj dosavadní život nejen bojoval o lepší a dokonalejší vzdělání naší mladé generace, ale pečoval také svědomitě a důsledně i za obtížných sociálních podmínek o svůj odborný, pedagogický a politický růst.

František Kahuda se narodil 3. ledna 1911 v Novém Dvoře na Šumavě. Jeho otec byl učitelem v chudých horských vesnicích, jejichž krásné a romantické okolí tvrdě kontrastovalo se životem lidu, který dobýval svůj skrovný chléb v lesích, nebo dojížděl za prací do městských továren. František Kahuda vyrůstá mezi chudými dětmi, poznává jejich bídu a již v raném dětství se v něm probouzí první sociální citění. Jeho rodiče považují vzdělání a vědění za největší dar, který mohou svým čtyřem dětem dát. Díky uskrovnění celé rodiny odcházejí všechny čtyři děti na studie. František Kahuda své rodiče nikdy nezklamal; za jejich oběti se odvděčuje studijní pílí. Je premiantem česko-budějovické reálky, s vyznamenáním na maturitním vysvědčení přichází do Prahy a vstupuje na přírodovědeckou fakultu Karlovy university, kde studuje své nejoblíbenější disciplíny — matematiku a fyziku, v nichž již za středoškolských studií projevil pozoruhodný prospěch.

Za svého vysokoškolského studia se věnuje s. Kahuda zvláště theoretické fyzice, avšak nezapomíná přitom ani na svou pedagogickou přípravu. Ještě před ukončením vysokoškolského studia pracuje jako pomocná vědecká síla v ústavu theoretické fyziky. Později tam působí jako nehonoranovaný asistent. Za kapitalistické republiky měli jsme nejen aspiranty na místech středoškolských učitelů, kteří pracovali téměř bez odměny, ale byli u nás též neplacení vysokoškolští asistenti, kteří si vydělávali na živobytí kondicemi a nejrůznějšími pomocnými pracemi. Sou-druh Kahuda by se rád věnoval vědecké činnosti. Je však nucen pro nedostatek životních prostředků nastoupit vojenskou základní službu, po jejímž zakončení je bez zaměstnání stejně jako mnoho jeho přátel z vysokoškolských studií. Později přijímá místo výpomocného učitele na ně-

kolika pražských středních školách, kde supluje za onemocnělé profesory. Na podzim 1937 odchází do Brna, kde nastupuje místo zatímního středoškolského profesora na gymnasiu. Tam také navazuje styk s universitou a pracuje v brněnské pobožce Jednoty československých matematiků a fyziků, kde se setkává s akademikem Eduardem Čechem. V jeho kroužku řeší metodické otázky vyučování matematice na středních školách. Zároveň organizuje vědecké a metodické přednášky. Sociální citění přivádí Františka Kahudu do Středoškolské sociální péče o moravské studenty. Tam zajišťuje po celou dobu svého pobytu v Brně pro nemajetné studenty ubytování a stravování ve studentských domovech, stipendia i prázdninovou zotavenou.

Hned po osvobození Brna vstupuje s. Kahuda do Komunistické strany Československa a rozvíjí plně svou tvůrčí iniciativu. Z jeho podnětu a iniciativy se scházejí profesori brněnských středních a odborných škol, kteří za vedení s. Kahudy vytvářejí tak zvaný Pracovní výbor profesorů. Tento výbor, který spolupracuje s revolučním národním výborem v Brně, má nemalou zásluhu na obnově vyučování a jeho dalším zdárném průběhu na Brněnsku. Soudruh Kahuda ve spolupráci s akademikem Havránkem a národním umělcem Krohou, kteří tehdy v brněnském revolučním národním výboru odpovídali za školské a kulturní otázky, vynakládá veškeré úsilí a zaměřuje nadšení profesorských a žakovských kolektivů k tomu, aby byly odstraněny v nejkratší době všechny škody na školách, způsobené okupací a válečnou vichřicí a co nejdříve bylo zahájeno vyučování v osvobozené vlasti.

V roce 1946 byl s. Kahuda povolán do Prahy, aby spoluvytvářel nově založený Výzkumný ústav pedagogický Jana Amose Komenského. Zde se stává předním bojovníkem za sociálně spravedlivou jednotnou školu a s neobyčejnou přesvědčivostí útočí proti jejím buržoasním odpůrcům. V období do Února pronáší ve všech větších městech republiky desítky projevů, v nichž objasňuje učitelům, rodičům a veřejnosti principy nového školského zákona. Na shromážděních jej vítají učitelé s nadšením a stejně nadšenou podporu nachází u pokrokové rodičovské veřejnosti. Věcnou argumentací v denním a pedagogickém tisku poráží buržoasní nepřátele pokrokové jednotné školy. V předvečer slavných únorových dnů vydává svou publikaci »Škola jednotná a škola střední«, v níž přesvědčivě ukazuje, jakých nepravdivých a úskočných »důkazů« užívají odpůrci nové školské soustavy.

Po únorovém vítězství československého pracujícího lidu povolává s. Kahudu ministr akademik Zdeněk Nejedlý na ministerstvo školství. Pod jeho vedením pracuje s. Kahuda jako předseda komise pro přípravu základního školského zákona, který znamenal nutnou a důležitou etapu vývojovou v přechodu k dnešní nové školské soustavě.

Po skončení prací s uvedením školského zákona v život povolává Zdeněk Nejedlý s. Kahudu na pedagogickou fakultu Karlovy university. Tam zintenzivňuje s. Kahuda svou činnost v oboru pedagogiky, věnuje se otáz-

kám spojení pedagogické teorie s praxí, zakládá Ústav školní praxe. Dále zakládá Ústav dálkového studia se sítí konsultačních středisek pro další vzdělávání učitelstva a věnuje se jako jeden z prvních našich pedagogů otázkám polytechnického vzdělání, o nichž přednáší a publikuje četné studie.

Je velkou předností s. Kahudy, že dovedl spojit své odborné vzdělání ve fyzikálních disciplínách, vyjádřené též doktorátem přírodních věd, se vzděláním pedagogickým. Vedle nevšedních bohatých organizačních schopností dovede s. Kahuda, který dosáhl i doktorátu pedagogických věd, řešit problémy výchovy a vyučování naší mládeže s promýšlením jejich odrazu v konkrétních případech. Je zároveň jeho předností, že jako docent pedagogiky, habilitovaný pro obor didaktiky, může s hlubokými a odbornými vědomostmi řešit právě problémy výuky v matematice a v přírodních vědách, kde jsou dnes největší nedostatky.

V roce 1953 je s. Kahuda znovu povolán na ministerstvo školství, aby řídil odbor pro vysoké školy universitního směru. Od té doby úzce spolupracuje s tehdejším náměstkem ministra školství, věd a umění prof. Ladislavem Štollem, který se později stal ministrem vysokých škol. V dubnu 1953 jmenovala vláda s. Kahudu I. náměstkem ministra vysokých škol a po sloučení ministerstev vysokých škol a školství I. náměstkem ministra školství. Tam řídí nejprve úsek vysokých škol, později úsek škol všeobecně vzdělávacích.

Pod vedením akademika Zdeňka Nejedlého a prof. Ladislava Štolla vyrostl František Kahuda ve významného pedagoga a školského pracovníka s širokým odborným a politickým rozhledem. Má všechny předpoklady, aby, navazuje na práci svých předchůdců, pracoval úspěšně v budování tak velkého a významného díla, jímž je vzdělanost a kulturní rozvoj mladých generací obou našich národů.

ZA PROHLoubENÍ VÝCHOVY A VYUČOVÁNÍ

Dr FRANTIŠEK KAHUDA, ministr školství

Poznámka redakce: Ve dnech 19.—21. října 1954 probíhala ve Smolenici na Slovensku konference československých pracovníků vyšších a vysokých pedagogických škol.

Úvodní projev na konferenci pronesl ministr školství Dr František Kahuda. Pro závažnost obsahu otiskujeme podstatnou část projevu.

Ministerstvo školství uvítalo svolání této konference pracovníků vyšších a vysokých pedagogických škol a očekává, že závěry učiněné na konferenci pomohou významně zlepšit ideologickou i odbornou výchovu učitelstva na těchto školách a přispějí k ještě intensivnějšímu začlenění všech učitelů, asistentů, docentů a profesorů vyšších a vysokých škol pedagogických do celého našeho pedagogického dění, které zvláště od prosincového zase-